

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal —
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körút 19.
Félévre 6 „		

Tartalom: Okiratszövegezés és illetékszabás. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Szemle. — Külföld. — Jogirodalom.

Okiratszövegezés és illetékszabás.

(Befejező közlemény.)

III. Ingatlanadásvételi szerződéseknél igen gyakran, mondhatni kivétel nélkül úgy járnak el a felek, hogy a vételárat vagy annak egy részét a közjegyzőnél leteszik azzal a rendeltetéssel, hogy az csupán a vevő javára történt akadálytalan átírás, valamint a vevő által át nem vállalt terhek és esetleges adó- és egyéb hátralékok kifizetésének igazolása után szolgáltatassék ki eladónak. Ha az okirat ily értelemben szövegeztetik, vagyis a vételárat vagy annak egy részét a vevő teszi le a közjegyzőnél a jelzett rendeltetéssel, akkor az eladó kezéhez való kiszolgáltatás alkalmával az erről felvett jegyzőkönyv, illetve az eredetileg felvett jegyzőkönyvre reá-vezetett záradék után, minthogy az eladó a vételárat, illetve annak szóbanforgó részét az adásvételi szerződésben vagyis „a főügylet felőli okirat szövegében“ nem nyugtatta, hanem a közjegyzői letét fizetésekképen szolgáltatattik ki neki, a kiszolgáltatott összeg után a II. fokozat szerinti illeték lesz lerovandó. (V. ö. Illetéki díjjegyzék, 101. tétel a) pont és 1. jegyzet, valamint 65. tétel c) pont 3. bekezdés és „jegyzet“.)

Ellenben ha az okirat oly értelemben szövegeztetik, hogy a vevő az egész vételárat az eladó kezéhez kifizeti és utóbbi azt nyugtatja, egyúttal pedig a vételárat vagy annak egy részét a vevő

biztosítására a közjegyzőnél leteszi azzal a rendeltetéssel, hogy az neki, eladónak, csupán az átírás megtörténtével, vagy a tehermentesítés igazolásával, hátralékok kiegyenlítésével stb. adassék a közjegyző által ismét vissza: akkor a vételár és annak az adásvételi szerződésben történt nyugtatása után egyáltalán nem jár illeték, mert „ha a fizetés felvétele a főügylet felőli okirat szövegében bizonyítottatik, ily vétebizonyítvány nem tárgya az illetékfizetésnek“ (III. díjj. 101. tétel *a*) pont 1. jegyzet), a közjegyzői letétnek az eladó kezéhez való visszaszolgáltatása alkalmával pedig, mint-hogy ezzel nem fizetés, hanem csak visszaadás történik, csupán 1 K bélyeg lesz lerovandó.

Nyilvánvaló tehát, hogy noha a jogi eredmény szempontjából nincs különbség a két szövegezési módozat között, mégis, ha a közjegyző az okiratot úgy veszi fel, amint a fel nem világosított felek a dolog természetének megfelelően rendszerint kívánni fogják, hogy t. i. a vevő „csak akkor fizeti ki az egészet, ha minden rendben van, addig is pedig a közjegyzőnél letétbe helyezi“, ezáltal reájuk felesleges illeték hárul, mely, megjegyzendő, még azzal sem kerülhető el, ha készpénz helyett például takarékpénztári könyv helyezettik letétbe, mert kimondotta a m. kir. pénzügyi közigazg. bíróság azt is, hogy ennek fizetése képen való kiszolgáltatása is II. fokozat szerinti illeték alá esik. (Elvi jelentőségű határozatok gyűjteménye: 1408. sz. 1889. évből.)

IV. Házassági szerződéseknél gyakran előforduló eset, hogy a leendő férj a hozományának előzetes biztosítását követeli s ezért a felek a házassági szerződést még a házasságkötés előtt megkötni, a hozományi összeget pedig a közjegyzőnél letenni kívánják azzal, hogy az a férjnek csupán a megtörtént házasságkötés igazolása után adassék ki. Ha az ilyen házassági szerződés, így ahogy a felek előadják, szövegeztetik, vagyis a hozományi összeget a menyasszony helyezi letétbe a férjnek annak idején leendő kiszolgáltatás végett, akkor a házassági szerződésben foglalt hozományrendelési ügylet alapján vagyis „ingó dolog haszonélvezetének átruházása“ után lesz lerovandó a II. fokozat szerinti illeték egyszer (Illetéki díjjegyzék 43. tétel) és, miután a hozományi összeg átvételét a férj nem magában a házassági szerződésben nyugtatta, a közjegyzői letét kiszolgáltatása alkalmával, ugyancsak a II. fokozat szerinti illeték másodszor (III. díjj. 101. tétel *a*) pont és 1. jegyzet;

65. tétel *c*) pont 3. blk.) és pedig mindkét esetben az egész hozományi összeg után.

Ellenben ha az okirat olyképp szövegeztetik, hogy a menyasszony a hozományul rendelt összeget a völegénynek egyúttal átadja és utóbbi az átvételt a házassági szerződésben elismeri, de azon esetre, ha a házasságkötés bizonyos határidőig meg nem történik, azt a menyasszonynak azonnal visszafizetni magát kötelezi s ezen kötelezettség biztosításául egyúttal az átvett összeget a közjegyzőnél leteszi: akkor a házasságkötés megtörténtével a férj kezéhez való *visszaadás* után, mint fentebb a III. esetről is láttuk, csupán 1 K bélyeg lesz lerovandó s így a II. fokozat szerinti illeték csak a hozományrendelési ügylet alapján és csak egyszeresen hárul a felekre, anélkül, hogy akár a jogi eredmény, akár pedig a kölcsönös biztonság szempontjából a két szövegezési módozat között különbség volna. Megjegyzendő még, hogy amennyiben a házasságkötés tényleg elmaradna, a közjegyzői letétnek már most a menyasszony kezéhez való kiszolgáltatása után, minthogy ez fizetése képen történik, a II. fok. szerinti illeték ugyan lerovandó lesz, de viszont a hozományrendelési ügylet alapján kiszabott II. fok. szerinti illeték, tekintve, hogy ez a szerződés végkép megszűnt, az III. szabályok 101. §. értelmében töröltetni fog.

A házassági szerződések tárgyát képező hozomány rendszerint csak a házasság alkalmából ruháztatik a nőre szülői által. Ennek az okiratban való kiemelését a felek az ági visszaszállás biztosítása szempontjából rendszerint kívánni is fogják és ez illetéktöbbletet nem is eredményez, mert ingóknak élők közötti ajándékozása illeték tárgyát csak akkor képezi, ha a jogügyletről okirat állítatik ki (Illetékszabályok 1. § 2. pont) és így, miután a házassági szerződést a nő köti férjével az ajándékozó szülők hozzájárulása nélkül, a hozományi vagyonnak ajándékozása után illeték ki nem szabható. Azonban, ha a menyasszony kiskorú s így az atya is, mint törvényes képviselő beleegyezése jeléül kell, hogy aláírja a szerződést: annak kiemelése, hogy a hozomány tőle származik, mellőzendő a szövegben, mert különben a hozományi összeg után a II. fokozat szerinti illetéken kívül, az 1·3%-os ajándékozási illeték is ki fog szabhatni. (V. ö. III. díjj. 43. tétel ut. bekezdés és László: „A bélyeg és illetékek iránti törv. és szab. magy.“ a 43. tételhez 3. sz. alatt fűzött magy.)

V. Társasági szerződéseknel igen gyakori, hogy egyik vagy

másik társasági tag vagyonbetétét bizonyos ingók, nevezetesen, midőn valaki egy már fennálló üzletbe társtagul belép, az eddigi üzlettulajdonos vagyonbetétét a meglévő árúk képezik. Ilyen esetben, midőn tehát az eddigi üzlettulajdonos a meglévő árúraktárt hozza a társaságba és ennek megfelelően egy bizonyos összeggel, mint vagyonbetétjével elismertetik, tulajdonképpen az árúraktár a társaság tulajdonába bocsáttatik és a meghatározott összeg, mint annak vételára, képezi az eddigi üzlettulajdonos vagyonbetétét. Tulajdonképpen tehát a III. fokozat szerinti illeték (III. díj. 1. tétel A) a) pont) volna előírandó, azonban az III. díj. 89. tétel I. B) b) pontja és az állandó gyakorlat szerint csupán a II. fokozat szerinti illeték fog kiszabni. Azonban ha a társasági szerződés kifejezetten úgy szövegeztetnék, hogy az eddigi üzlettulajdonos az árúraktárt az alakított társaságnak *eladja* és a vételarat hozza betétül, akkor ezen összeg után úgy a III. fokozat szerinti illeték a vételi ügylet alapján, valamint a II. fokozat szerinti illeték a vagyonbetét alapján fog kiszabni, amint azt a m. kir. pénzügyi közigazg. bíróság egy felmerült esetben 13731/1895. sz. határozatával kimondotta. (L. fentidézett gyűjteményben 2164. sz. 1896. évből.)

Pedig jogi szempontból nincs különbség, akár úgy szövegeztetik az okirat, hogy az illető az árúraktárt bizonyos becsértékben *betétül hozza* a társaságba, akár pedig úgy, hogy kifejezetten *eladja* a társaságnak és a vételarat hozza betétül. Mert a kereskedelmi törvény 69. §-a szerint az árúk, mint helyettesíthető dolgok, ipso jure úgyis a társaság tulajdonába mennek át, a betétet tehát úgyis csak a becsérték képezi és kilépés esetében úgyis csak készpénzbeli kiegyenlítésnek van helye (u. ott 106. §). Egészen felesleges volna tehát az adásvételi ügylet kifejezett kiemelésével csupán az illetékterhet növelni.

VI. Szülők vagyonukat még életükben át akarják adni gyermekeiknek, de azzal, hogy míg életben vannak, a vagyon jövedelmét továbbra is ők húzzák. Ha az okirat ily értelemben szövegeztetik, vagyis a szülők a vagyont *az életfogytiglani haszonélvezet* fentartásával ajándékozzák gyermekeiknek, az Illetéki díjjegyzék 2. tétel 1. jegyzet második bekezdése értelmében a haszonélvezet értéke az ajándék értékéből le nem vonatik, hanem csupán elkülönítetik s az arra eső illetékrészösszeg a haszonélvezet megszűntével befizetendő, addig is pedig megfelelően biztosítandó. Ha ellenben az okirat úgy szövegeztetik, hogy a szülők a vagyont gyermekeiknek

ajándékozzák, utóbbiak pedig a haszonélvezetnek teljesen megfelelő és épp úgy, mint a haszonélvezet, biztosítható, *évi járadékra* kötelezik magukat, az Illetéki díjjegyzék 2. tétel 1. jegyzet első bekezdése értelmében az illeték az ajándék tárgyát képező vagyonnak csak azon érték összegétől szabandó ki, mely a viszontszolgáltatás levonása után fennmarad. Vagyis, ha például a gyermekeknek átadott vagyont 100,000 K értékű 4%-os koronajáradék-kötvény képezi s a szülők az életfogytiglani haszonélvezetet tartják fenn maguknak, fizetendő lesz azonnal 50,000 K után 1·3%-al 650 K, a szülők halála után pedig, addig leendő biztosítás mellett szintén 50,000 K után 1·3%-al 650 K, összesen tehát 1300 K. Ellenben ha ugyanazon esetben a gyermekek a szülőknek évi 4000 K életjáradékot biztosítanak, ami az eredmény szempontjából teljesen egyremegy, akkor ezen szolgáltatás értéke, vagyis az Illetékszabályok 61. § c) pontja szerint 4000 K tizenötszöröse, azaz 60,000 K a 100,000 K értékből levonandó és így csupán 40,000 K után lesz fizetendő egyszersmindenkora 1·3%-al 520 K, vagyis 780 K-val kevesebb, mint a fentebbi szövegezés mellett.

Megjegyzendő, hogy ilyen szövegezés mellett sem tekinthető az ügylet életjáradéki szerződésnek, mely magasabb illetékekkel, nevezetesen ingó vagyonnál 1·5, ingatlan vagyonnál 4·3%-al járna minden levonás nélkül az egész vagyonérték után, hanem épp úgy mint az első szövegezés mellett fentartásos ajándékozásnak, és pedig tekintet nélkül a kikötött járadék magasságára, sőt még, az esetben is, ha a kikötött évi járadéknak az Ill. szab. 61. §-a szerint kiszámított értéke az átruházott vagyon értékét felülhaladná. Kimondotta ezt a régebbi ellenkező gyakorlat felhagyásával a m. kir. pénzügyi közigazg. bíróság 14611/1894. sz. határozatával (l. fentidézett gyűjteményben 2060. sz. 1895. évből) és azóta ez állandó gyakorlatot is képez. Természetesen azonban nem szabad a feleknek maguknak az ilyen ügyletet életjáradéki szerződésnek nevezni, mely esetben az Ill. díj. 86. tétel F) b) pontja alapján a fentemlített, jóval magasabb illetékek iratnának elő.

Viszont, ha ugyanilyen ügyletről nem szülő és gyermek között van szó, hanem például a gyermektelen nagybátya unokaöccsére akarja vagyonát még életében átruházni s magának életfogytiglanra egy bizonyos évi járadékot fentartani, akkor az előírandó illetékek szempontjából előnyösebb lesz, egyszerű életjáradéki szerződést, nem pedig évi járadék fentartása melletti, ajándékozást kötni. Mert

ha például az átruházandó vagyont egy 100,000 K értékű és 50,000 K adóssággal terhelt ház képezi és azt a nagybátya unokaöcscsének évi 2500 K életjáradék fentartásával odaajándékozta, fizetendő lesz az Ill. díjj. 2. tétel B) II. b) pontja értelmében az 1. jegyzet első bekezdésének és az Ill. szab. 61. §-nak alkalmazásával, 25,000 K után 5%-al 1250 K, továbbá u. a. tétel C) pontja értelmében a 2. jegyzet alkalmazásával 25,000 K után 1·9%-al 475 K és 75,000 K után 4·3%-al 3225 K, összesen tehát 4950 K. Ha ellenben ugyanazon esetben a nagybátya évi 2500 K életjáradék ellenében a házat unokaöcscsére egyszerűen átruházza, fizetendő lesz összesen 100,000 K után 4·3%-al 4300 K, vagyis 650 K-val kevesebb. Aránylag még nagyobb lesz a különbség, ha az átruházás tárgyát ingó vagyon, például 50,000 K értékű értékpapir képezi évi 2500 K járadék mellett, mely esetben, az első szövegezés mellett fizetendő lesz 25,000 K után 5%-al 1250 K, a második szövegezés mellett azonban 50,000 K után csupán 1·5%-al, 750 K.

Végül, ha ugyanazon ügyletről egyáltalán nem rokonok, hanem idegenek között van szó, annyival előnyösebb az egyszerű életjáradéki szerződés kötése, mert az ajándékozási illeték 5%-ról 10%-ra emelkedik, ellenben az életjáradékszerződési illeték megmarad 1½, illetve 4·3%.

*

Az összes felsorolt esetekben, mint láttuk, megfelelő szövegezéssel lényeges illetékmegtakarítások érhetők el anélkül, hogy akár a szándékolt jogi eredmény szempontjából eltérés mutatkoznék, akár pedig valamely illetékköteles ügylet az illetékszabás alól elvonatnék. Csupán ismételtük tehát, hogy ezen szempontokra az okiratok szövegezésénél figyelemmel lenni, a közjegyző helyesen felfogott feladatához tartozik.

H. Sz.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

132. A kir. közjegyzőnek adandó birói megbízások kiosztása a kir. törvényszék belső ügykezelésének köréhez tartozik. A kiosztás aránytalansága által netán okozott sérelmek tehát nem perrendszerű jogorvoslat igénybevételével, hanem a felügyeleti hatósághoz intézendő panasz vagy előterjesztés útján orvoslandók. (Budapesti kir. tábla 1905. márczius 14. 729 sz.)

*

133. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 113., 114., 117. és 122. §§, továbbá a végrehajtási törvény 30. § rendelkezéseiből jogszerűen következik, hogy a közjegyzői okirat alapján elrendelt végrehajtás megszüntetése iránti kereset alapjául nem szolgálhat az okirattal tanúsított olyan fizetés, mely a közjegyzői okirat kiállítása után ugyan, de a végrehajtást elrendelő végzés hozatalát megelőző időben teljesített. (Curia 1905. február 22. G. 542. sz.)

*

134. Alaptalan alperesnek az a kifogása, hogy az özvegyi jogról való lemondás az 1886 : VII. t.-cz. 22. §-a értelmében csak akkor lenne érvényes, ha az közjegyzői okiratba foglaltatott volna, mert az idézett törvényszakas szerint a jogügylet érvényességéhez oly esetekben kivántatik közjegyzői okirat, midőn a) a házastársak mint ilyenek közötti vagyoni viszonyok szerződéssel szabályoztatnak, továbbá a b) pontban egyenként felsorolt szerződéseknél és jogügyleteknél, és a c) pont szerint a házastársak és jegyesek között létrejött ajándékozásoknál.

Az özvegyi jog a nőt a férj halála után ennek örököseivel szemben illetvén meg, az arról való lemondás nem a férj javára, hanem örökösei javára történik, miből következik, hogy az özvegyi jogról való lemondás nem tartozik azokhoz az ügyletekhez, a melyek az 1886. évi VII. t.-cz. 22. § a), b), c) pontjaiban vannak megjelölve és a melyek közjegyzői okirat nélkül érvénytelenek. Ezeknél fogva a keresetnek helyt adva, feltétlenül ki kellett mondani, hogy alperest néhai L. J. gyermekeivel és örököseivel szemben a hagyaték haszonélvezete özvegyi jogon nem illeti. (Curia 1905. márczius 9. 1299/1904. P. sz., a győri kir. tábla ítéleti indokainak helybenhagyásával.)

Hagyatéki eljárás.

135. Minthogy az örökség az örökösödés megnyitásával a törvény erejénél fogva (ipso iure) minden hatósági beavatkozás nélkül az örökösre száll és annak tulajdonává válik, ebből jogszerűen következik, hogy az örökös hitelezője, a mint ezt ingatlanra a tkvi rdt. 74. §-a kifejezetten megengedi, adósának örökségi jutalékára már az örökség megnyitásával szerezhethet végrehajtási zálogjogot és ezzel szemben egy másik örökös az ingóknak vagy azok egy részének a foglalás alól egészben való felmentését csak akkor követelhetné, ha kimutatja, hogy az igényelt ingók kizáróan reá szállottak; ámde a felebbezési bíróság ítélete ily értelmű tényállást nem tartalmaz. Ehhez képest téves lévén a felebbezési bíróságnak az a jogi döntése, mely szerint azért, mert az örökség még tényleg át nem adatott, az igényelt ingókat a zár alól feloldotta: az ítéletet e részben meg kellett változtatni s felperest keresetének ezzel a részével elutasítani.

Másfelől azonban, minthogy jogszabály az, hogy az egyik örökös hitelezője által a hagyatéki javakra nyert végrehajtási zálog az örökösöknek a hagyatéki vagyon megosztására vonatkozó jogait és az özvegynek a hagyatéki javakra a törvénytől fogva megillető haszonélvezeti jogát nem érintheti, annál fogva egyidejűleg azt is ki kellett mondani, hogy a lefoglalt ingók csak annyiban és oly részben szolgálhatnak kielégítési alapul, a mennyiben és a milyen részben azok a végrehajtást szenvedőnek örökségi jutalékába esnek és a mennyiben az özvegyi jog sérelme nélkül elidegeníthetők. (Curia 1905. márczius 17. 1904. évi I. G. 602. sz.)

*

136. Helytelen jogi felfogás az, hogy a hagyatékhoz tartozó és az örökhagyó hitelezőjének kielégítésére szolgálható vagyonrésznek csak az tekinthető, amelyet a hagyatéki bíróság ilyen gyanánt megjelölt; ellenkezőleg az örökhagyó hitelezője jogosítva van minden vagyont, a melyről kimutatja, hogy az az örökhagyó halálakor annak tulajdona volt, még ha az a hagyaték bíróság részéről ilyenek nem minősített is, követelése kielégítésére fordítani. (Curia 1905. márczius 14. I. G. 560. sz.)

*

Telekkönyvi rendtartás.

137. A másodbiróság végzése megváltoztatatik és az elsőbiróság végzése hagyatik helyben; mert a tkvi rendt. 148. §-a alapján indított törlési kereset folytán, a pernek tkvi feljegyzését a tkvi hatóság csak akkor rendelheti el, ha a felperesként fellépő kérvényező oly telekkönyvi érdekelt fél vagy annak jogutóda, ki az előbbi nyilvánkönyvi állapot helyreállítását kérheti; minthogy pedig a keresetből kitészőleg kérvényező felperes ily jogosult félnek nem tekinthető, a per feljegyzés iránt előterjesztett kérelem a tkvi rendt. 119. §-ához képest elutasítandó volt. (Curia 1904. június 23. 430. sz.)

*

138. A másodbiróság végzésének nem neheztelt része érintetlen marad, felfolyamodással megtámadott az a része, mely szerint a lajos-mizsei 127. sz. betétben AI. 1—12. szám alatt bevezetett ingatlanokra C) 8—10. tétel alatt foganatosított zálogjog bekebelezésére vonatkozóan az a korlátozás, „hogy a hivatkozott betétben foglalt ingatlanok sem az 1896/V. sz. alapján, sem a magyar agrár- és járadékbanktól, sem más intézettől felveendő szőlőfelújítási kölcsönnel a „Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság“ belegegyezése nélkül meg nem terhelhetők“, a betét B) lapjára feljegyeztetni rendeltetett, megváltoztatik s eme korlátozásnak a feljegyzése, e részben, az elsőbiróság végzésének helybenhagyásával, mellőztetik. Az ilyen terhelési tilalmat képező eme szerződési kikötés joghatálylallyal nem bír, minthogy a m. kir. Curia 74. sz. polgári döntvényében kifejezett jogszabálynál fogva az ingatlan tulajdona felett való szabad rendelkezést korlátozó terhelési tilalom a magánakarattal csak az anyagi jogszabályokban gyökerező korlátok között, vagyis az átruházót vagy harmadik személyt a telekkönyvi jószágtest állagára nézve megillető igény biztosítása végett és csak az ingatlan tulajdonjogának telekkönyvi bekebelezésével egyidejűleg és kapcsolatosan állapítható meg: ennél fogva a terhelési tilalom a telekkönyvi jószágtest állagára vonatkozó igény biztosításán kívül más dologi jogok, mint zálog stb. oltalmára nem szolgálhatván, ki van zárva, hogy a jelzálogos hitelező és a jelzálog tulajdonosának magánakarattal a zálogjog oltalmára joghatálylallyal bíró terhelési tilalom létesülhessen, amiből okszerűen következik, hogy a kölcsönszerződésben a terhelési tilalom kikötésével szabályzott jogviszony a

tkvi rendtartás 104. §-ának b) pontja értelmében, figyelemmel a 69. §-ban foglalt rendelkezésre, joghatály végett fel nem jegyezhető. (Curia 1905. április 19. 1797. sz.)

*

139. Az előjegyzési kérelem alapjául egy Ausztriában s ekként külföldön kiállított könyvkivonat szolgálván, kimutatandó, hogy a Magyarországon kiállított könyvkivonat alapján a zálogjog előjegyzése az osztrák bíróságok által megengedtetik. (Curia 1905. márczius 24. 529/1904. P. sz.)

*

140. A telekkönyvi rendtartás 92. §-a alapján engedett előjegyzés hatálya az előjegyzés alapjául szolgáló ítélet jogerőre emelkedéseig fennállván, ily esetben az előjegyzés igazolására bizonyos, napokban meghatározott határidő ki nem tűzhető. (Budapesti kir. tábla 1905, márczius 15. 1794. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

141. A fizetési hely megjelölésének hiányában az óvás szabályszerűen az intézményezett lakhelyén veendő fel akkor is, ha a telepesnek lakhelye és üzlete más községben van. (Curia 1904. nov. 24. 106/1904. sz.)

*

142. Az a czégjegyzési módozat, hogy a részvénytársaság czége kizárólag egy igazgatósági tag és egy az igazgatóság által felruházott társulati tisztviselő által együttesen jegyeztetik, — hogy tehát az igazgatóság tagjai a czégjegyzésre kirendelt társulati tisztviselő nélkül a czéget érvényesen nem jegyezhetik, — ellenkezik a K. T.-nek a részvénytársaság igazgatósága tekintetében fennálló rendelkezéseivel, különösen annak 185. és 190. §-aival. (Budapesti kir. tábla, 1904. szeptember 7. 2271. sz.)

*

143. Igaz ugyan, hogy a czéget rendszerint a czégjegyzésnek megfelelő aláírás kötelezi; a kereseti váltón olvasható elfogadói nyilatkozat pedig, a beszerzett czégkivonat tanusága szerint a czégjegyzésnek meg nem felel; ennek dacára azonban a kereseti váltón levő elfogadói nyilatkozat az alperes czéget az esetben kötelezi, ha e nyilatkozatot a czégjegyzésre együttesen feljogosított czégtagok

egyike írta a váltóra a másik czégtag beleegyezésével és az a körülmény, hogy a váltón olvasható elfogadói nyilatkozat a czégjegyzéstől eltérő, közömbös az esetben, ha az elfogadói nyilatkozat mind a két czégtagnak kölcsönös beleegyezésével iratott az egyik czégtag által a váltóra, mivel az együttes czégjegyzésnek az a célja és hatálya, hogy azzal az együttes czégjegyzésre feljogosított czégtagoknak megegyező akaratnyilvánítása jusson kifejezésre. (Curia 1905. márczius 28. 797/1904. v. sz.)

*

144. Habár a keresethez mellékelt váltóóvásnak mint nem kellő időben felvettnék joghatálya nincs is, ez a körülmény a tárgyalásra szabályszerű idéztetése dacára meg nem jelent alperessel mint forgatóval szemben hivatalból figyelembe vehető nem volt, miután az óvás el is engedhető, ennél fogva a megjelent alperesek részéről az óvás szabálytalansága tekintetében előterjesztett kifogás nem lévén olyan természetű, mely a kötelezettséget valamennyi alperesre nézve megszüntetné, az 1868. évi LIV. t.-cz. 112. §-ának intézkedése a váltóeljárás 23. §-ának foglaltakra való tekintettel nem alkalmazható. (Curia 1905. január 5. 410/1904. v. sz.)

*

145. Részvénytársaság ügyvédje részére adott meghatalmazás érvényes, ha azt maga az ügyvéd, mint czégjegyzésre jogosított igazgatósági tag írta is alá. (Curia 1905. január 24. 491/1904. sz. a kolozsvári kir. tábla ítéletének megváltoztatásával és a dévai kir. tszék ítéleti indokainak helybenhagyásával.)

*

146. Az alapszabályoknak abból a rendezéséből, hogy a közgyűlésre vonatkozó meghívás legalább 15 nappal annak megtartása előtt közzeendő, nyilvánvaló, hogy a kérdéses 15 napi határidő kiszámításánál maga a közgyűlés napja figyelembe nem jöhet, hanem az előírt közzététel alapszabályszerűnek csak úgy tekinthető, ha a közgyűlés napját legalább 15 nappal megelőzőleg tétetett közzé a meghívás. (Budapesti kir. tábla 1905. márczius 7. 3394/1904. sz.)

*

147. Az „Országos“ jelzőnek a czégbe való felvétele a czégvalódiság elvéből folyólag csak államilag támogatott vagy működésüket az ország egész területén kifejteni képes nagyszabású pénz-

intézeteknek engedhető meg. — A kereskedelmi törvény 37. és köv. szakaszainak a cégvezetőkre vonatkozó rendelkezései a részvénytársaságokra is vonatkoznak. Cégvezető alkalmazása sem a részvénytársaság jogi természetével, sem pedig annak szervezetével nem ellenkezik, mivel a részvénytársaság vagyoni jogi ügyleteire nézve az egyénnel, mint jogalannyal egy tekintet alá esik és ha ügyvitelét a törvény világos szavai szerint (193. §) meghatalmazottakra bízhatja, úgy cégvezetőt is választhat. (Budapesti kir. tábla, 1905. május 9. 1429. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

148. A csődtörvény 28-ik §-a 3-ik pontjában foglalt rendelkezésnek nyilvánvalóan az a célja, hogy a nő követelésével szemben a férjnek egyoldalú kedvezése megakadályoztassék. Ilyen kedvezésről ennek a szakasznak értelmében csak akkor nem lehet szó, ha a biztosítás vagy visszaadás törvényen, vagy két évet megelőzően keletkezett szerződési viszonyon alapszik, vagy ha a házasság két éven belül jött csak létre, legalább a biztosítás és visszaadás kötelezettsége a házasságkötéskor s a hozomány egyidejűleges átvétele és átadása alkalmával létrejött szerződéses viszonyon alapul. Minthogy azonban a házasság a felek egyező előadása szerint ez idő szerint is fennáll és így törvénynél fogva, a hozomány kiadását teljesíteni a közadós nem volt köteles, minthogy a keresetben alatt mellékelte szerződés, amelyben a hozomány kiadása kikötött, a csődeljárás elrendelését megelőző két éven belül jött létre s a hozomány visszaadását a közadós nem a házasság megkötésekor és a hozomány átvételével egyidejűleg, hanem csak ezt követően majdnem két hónap múlva kiállított szerződésben kötelezte, mint-hogy azon körülmény, hogy a közadós az alperes hozományának visszaadását a birói kényszer látszatával végrehajtási eljárás után teljesítette, a közöttük fennálló házassági viszonyra való tekintettel a férj egyoldalú kedvezésének fenforgását ki nem zárja, minthogy a hozomány kiadásában rejlő jogcselekmény megtámadhatóságát sem a csődhitelezőknek megkárosítására irányuló szándék, sem az erről való tudomás hiánya nem befolyásolja: ugyanazért a közadós az a cselekményét, hogy az alperesnek hozományát kiadta, a csődtörvény 28. §-ának 3-ik pontjában foglalt jogszabály alapján

a csődhitelezőkkel szemben hatálytalannak kellett kimondani s ennek megfelelően az alperest a felvett tőke és nem kifogásolt kamatainak a visszafizetésére kötelezni kellett. (Curia 1904. november 8. 9602. sz., a debreczeni kir. tábla ítéleti indokainak helybenhagyásával.)

*

149. A felek egyező előadásából kitűnik, hogy a keresethez csatolva volt három eredeti váltó a sommás végzés meghozatala után tévedésből az alpereseknek kézbesített, akik azután a váltókat állítólag megsemmisítették, minek folytán most a váltók a jelen perben rendelkezésre nem állanak.

Minthogy pedig a váltótörvény 6. §-ára való tekintettel, az eredeti váltók, esetleg az ezeket helyettesítő, azok megsemmisítését tanusító eredeti birói határozat nélkül — a váltókon alapuló követelés, valamint a fizetési kötelezettség fenn-, vagy fenn nem állását megállapítani, s így a váltóperben ítéletet hozni nem lehet, mert csak a minden lényeges kellekkel bíró váltó alapján keletkezhetnek váltóból eredő jogok és kötelezettségek; ennél fogva mindkét alsóbiróság ítéletének feloldása mellett, az eredeti váltónak, vagy az ezeket helyettesítő megsemmisítési eredeti birói határozatoknak bemutatásáig, a perbeli eljárást fel kellett függeszteni és az elsőbiróságot a rendelkező részben jelzett eljárás fogatosítására és a kifejlendők alapján új határozat hozatalára utasítani. (Curia 1904. november 24. 826. sz.).

*

150. Az 1881 : LX. t.-cz. 169. §-a csak azt tiltja, hogy a végrehajtást szenvedő az ellene kitűzött árverésen tényleg nem árverezhet, de a tilalom nem foglalja magában, hogy másnak nevében, illetve másnak meghatalmazottjaként ne árverezhessen, miből folyóan a kiküldött azáltal, hogy P. Maruca a végrehajtást szenvedőt a M. Joun nevében árverezni engedte, nem követte el a díjai meg nem állapítását okozó szabálytalanságot s nem forog fenn ama ténye miatt valamely oly ok, mely az árverésnek hivatalból, avagy tekintettel az idézett törvény 178., 179. §-ainak rendelkezésére, az érdekeltek előterjesztése folytán megsemmisítését eredményezhetné. Minthogy tehát az árverésnek a most idézett 178., 179. §-ok rendelkezése ellenére hivatalból megsemmisítése legkevésbé sem vezethető vissza a kiküldött szabálytalan eljárására, díjainak megállapítása megtagadható nem volt. (Kolozsvári kir. tábla 4838/1904. sz.)

*

151. A fenforgó esetben a végrehajtás nem valamely örökös-társ, hanem az örökhagyó özvegye ellen fogatosított, a kinek esetleges özvegyi haszonélvezeti vagy közszerzeményi joga nem tartozik az örökösödés útján átháramló jogok közé; ha tehát a lefoglalt vételi jog több örökös-társra osztatlanul közösen szállott át s ebben a végrehajtást szenvedő özvegynek semmi örökösze nincs, egy örökös-társ is jogosítva van a többi örökös-társ meghatalmazása nélkül is annak kimutatása mellett, hogy a lefoglalt vételi jog a végrehajtást szenvedett még részben sem illeti, nemcsak a maga jutalékára, hanem a lefoglalt egész közös osztatlan dologra nézve a végrehajtás alól felmentést követelni, vagyis igénykeresetet indítani. (Curia 1905. márczius 22. I. G. 630. sz.)

*

152. Az optk. 1467. §-ának az elbirtoklásra vonatkozó szabálya a közvetlen jogszerzőre nem alkalmazható s azt csak a jóhiszemű harmadik szerző érvényesítheti a maga javára. A törlési keresetekre nézve ez határozottan ki van mondva a trdts. 149. és 150. §§-aiban, amelyek szerint azon esetben, ha a kereset azon személyek ellen intéztetik csupán, kik a bekebelezés által jogokat nyertek, mint a jelen esetben, tehát az általuk nyert jogra harmadik személyek jogokat nem szereztek, e személyek ellen a kereseti jog csak az optk. általános határozatai szerint tehát 30 év alatt évül el s csak oly személyek ellen érvényesíthető három év alatt a törlési kereset, kik időközben nyilvánkönyvi jogokat nyertek. (Curia 1905. április 17. 576/1904. sz.)

*

153. Sem a törvény célja nem kívánja, hogy az 1876 : XVI. XVI. t.-cz. 8. §-ában előírt pecsételést a végrendelező sajátkezűleg végezze, sem a gyakorlati élet igényeivel nem volna összeegyeztethető, hogy az, aki bármi oknál fogva a pecsételést önmaga nem teljesítheti, magát megbízott által ne helyettesíthesse. (Curia 1905. április 13. 4300. sz.)

*

154. Az utóajánlatot tevő az árverési költséget csak annyiban tartozik viselni, amennyiben az utóajánlat következtében megtartott árverésen az utóajánlatot meghaladó vételárban azok fedezetet nem találnak. (Budapesti kir. tábla 1904. november 22. 9794. sz.)

*

155. Az a panasz, hogy a felebbezési bíróság az 1878: VIII. t.-cz. 4. §-ában foglalt jogszabályt sértette meg azzal, hogy a

hátralék tőke után 3% kártalanítási díjat ítelt meg, mivel ezzel a kamat meghaladja a 8%-ot, mint a törvényben megengedett legmagasabb kamatot, alaptalan, mert a valódiságára nem vitás kötelezvény 2. pontjában kikötött 3%-ig terjedő kárpótlási díj nem kamat természetű, nem is évről-évre járó, hanem egyszer s mindenkorra járó teljesítmény a kölcsönügyletnek a kikötött idő előtti felbontásából felmerülhető kártérítés fejében; következésképp ennek megítélése nem ütközik az idézett t.-cz. 4. §-ának tiltó rendelkezésébe. (Curia 1905. április 13. I. G. 691. sz.)

*

156. A házastársak között a vagyoni viszonyok rendezése, valamint a házasságból származó kiskorú gyermekek elhelyezése és tartása tárgyában létrejött megállapodásokból nem vonható következtetés arra, hogy felperes a házassági életközösség visszaállítását nem komoly szándékból kérelmezte; de különben is a házastársak között létrejött oly megállapodások, melyek a házasság felbontását célozzák, joghatálylallyal nem bírnak. Az elvált vétkes nőnek a férj nevének viselése, ennek beleegyezésével sem engedhető meg. (Curia 1905. márczius 29. 1142. sz.)

*

157. Minthogy a végrendeletekben a kitagadás okául felhozott átkozódás, szitok, káromlás, fenyegetés határozottan és közelebbről megjelölve nincsen, a tanubizonyítás pedig eredményre nem vezetett, mert a tanuk vallomásában említett tények és sértő kifejezések használata nem tekinthetők a H. K. I. r. 52. §-ában említett olyan súlyos bántalmaknak, a melyek alapján az örökhagyó a felperest kitagadni jogosítva lett volna, mert a felperes a sértő kifejezéseket nem az anyja jelenlétében használta, az a körülmény pedig, hogy felperes az anyját betegségében meg nem látogatta, a H. K. I. r. idézett szakasza értelmében kitagadási okotnem képez, annál kevésbé, mert a kihallgatott Sz. K.-né tanu vallotta, hogy akkor, mikor E. M. a felperest az anyja betegségéről értesítette, a felperes maga is lábtörésben szenvedett és emiatt anyját nem látogathatta meg; minthogy továbbá a csatolt bűnügyi iratok szerint ugyan való az, hogy a bűnügyi előnyomozás során a felperes azt vallotta, hogy anyja hamisan esküdött, de felperesnek ez a vallomása vádemelésnek nem tekinthető és olyan súlyos beszámítás alá eső bántalomnak sem minősíthető, a mely a H. K. I. rész 52. §-ában említett kitagadási okul felhozható lenne, mert tény, hogy a bűnügyi eljárás

nem a felperes panaszára, hanem hivatalból tétetett folyamatba és a melynek során a felperes azt is kijelentette, hogy az eljárás folytatását és az anyja megbüntetését nem kívánja.

Minthogy ezek szerint a végrendeletben felsorolt körülmények csak részben nyertek bizonyítást, a bizonyítottak alapján pedig a felperes kitagadható nem volt, az elsőbíróság ítéletének megváltoztatása mellett, az örökhagyó fiókvégrendeleteiben foglalt azt a rendelkezést, mely szerint felperes kitagadtatott, hatályon kívül helyezni és ebből folyóan az elsőbíróságot a felperes köteles részére, valamint a perköltségre nézve új határozat hozatalára utasítani kellett. (Curia 1905. márczius 29. 3119/904 P. sz., a szegedi kir. tábla ítéleti indokainak helybenhagyásával.)

*

158. Valamely jog vagy követelés csak oly határok között képezhetvén átruházás tárgyát, a mely terjedelemben azt maga az átruházó jogosult érvényesíteni, a mennyiben az engedmény útján átruházott jog vagy követelés annak engedményezése előtt egyezségileg leszállított vagy kisebb terjedelemben korlátozott, az erre alapított kifogás az engedményes ellen is sikerrel érvényesíthető s ezen mit sem változtat az, hogy az eredetileg érvényben volt jog telekkönyvi bejegyzés által biztosítva volt s pedig nemcsak az itt fennebb felhozottaknál fogva, hanem azért sem, mivel a telekkönyvi bejegyzés és illetve az annak alapján nyert zálogjog csakis érvényesen fennálló követelés biztosításául szolgálhat. (Curia 1905. április 17. G. 705. sz.)

*

159. Nincsen olyan jogszabály, hogy részletfizetés kikötése esetén, ha valamelyik részlet fizetése elmulasztatik, ezáltal a törvény erejénél fogva az adós a részletfizetés kedvezményét elveszti; ha a szerződő felek akarata erre irányul, ezt mindig külön egyező akarattal kikötni kell, mert ennek kikötése nélkül a hitelezőnek követelési joga mindig csak a lejárt részre nézve következik be. (Curia 1905. április 4. I. G. 687. sz.)

*

160. Minthogy a töröltetni kért zálogjog, amint az a tkvi bejegyzésből kitűnik, községi adóra, tehát közadó-tartozásra vonatkozik, amely közadó-követelés jogosságának és fennállásának az elbírálása az 1886:XXII. t.-cz. 139. §-a és az 1883:XLIV. t.-cz. értelmében közigazgatási útra tartozik; minthogy az 1889:XXVIII.

t.-cz. 8. §. 1. b) pontja szerint a közadó biztosítására bekebelezett zálogjognak a törlését akár a követelés megszűnése, akár a téves bekebelezés következtében az illetékes pénzügyigazgatóság rendeli el, amely hatóságnak a határozatát az idézett törvény 12. §-a szerint a törvényhatósági közigazgatási bizottság, ennek a határozatát pedig az 1896:XXVI. t.-cz. 82. §-a szerint a közigazgatási bíróság jogosult felülbírálni; minthogy az utóbb idézett törvény 18. §-a szerint a közigazgatási eljárás befejezése után sem lehet a törvény rendes útján orvoslást keresni: a polgári bíróságok a közadók fennállása tekintetében bíraskodni nem illetékesek és így azt sem bírálhatják el, hogy a közadók biztosítására kieszközölt zálogjog fennáll-e vagy megszűnt-e? (Szegedi kir. tábla 1904. december 30. 6233 sz.)

*

161. A végrehajtatók a végrehajtás elrendelésére vonatkozó kérvényt a végrehajtást szenvedők ellen folyamatba tett örökösödési perben hozott két egybehangzó ítélet alapján adták be. Örökösödési perekben azonban az elsőbíróság ítéletét helybenhagyó másodbírósági ítélet ellen beadott felebbezés az ítélet végrehajthatóságát felfüggeszti: mert az örökösödési perben a vagyoni marasztalás érvényesíthetése, az örökösödési jog és hagyaték állagának a jogérvényes megállapíthatásától függ; miből folyóan a marasztalás önként megszűnik akkor, ha a jogosított örökösödési joga jogérvényesen meg nem állapíttatik, vagy kimondatik a jogerős ítéletben az, hogy a marasztalás tárgya az örökhagyó hagyatékához nem tartozik; az örökösödési perben az alsóbíróságok által megállapított marasztalás tehát, természeténél fogva feltételes lévén, mint ilyen, nem esik az 1881:LIX. t.-cz. 43. §-ának a rendelkezése alá, a mely szerint két egybehangzó feltétlenül marasztaló ítélet alapján kielégítési végrehajtásnak helye van; minélfogva a végrehajtatókat két egybehangzó ítélet alapján beadott végrehajtás elrendelése iránti kérelmükkel elutasítani és az elrendelt és fogantatosított végrehajtási eljárást összes következményeivel együtt hatályon kívül helyezni kellett. (Debreczeni kir. tábla, 1904. decz. 22. 4283. sz.)

*

162. Ha valóban vétetnék is az, hogy alperes a kiskorúsága alatt aláírt kereseti váltón alapuló tartozását az E) alatti külön okiratban már a nagykorúságának elérése után elismerte, ez a körül-

mény csak arra adhat esetleg jogot felperesnek, hogy követelését köztörvényi úton érvényesíthesse, de ez a külön okirat felperesnek váltói úton követelési jogot nem ad, mert ez a jog csak váltó alapján támasztható és pedig oly váltó alapján, amelyen alperesnek már a váltókötelezettség elvállalásakor érvényesen elvállalhatott váltónyilatkozata van reá vezetve. (Curia 1905. év márczius 17. 1189/1904. sz.)

*

163. Az atyának a kiskorú gyermekei vagyonának kezeléséhez és azon vagyon jövedelméhez való joga csak ama kötelezettség teljesítése mellett lenne biróilag elismerhető, ha ugyanő kiskorú gyermekeinek tartását és nevelését teljesítette volna. Minthogy azonban felperes e kötelezettségének az atyai hatalomtól megfosztatása előtti időben sem felelt meg s így a mondott időszakra nézve ez oknál fogva nem igényelheti a követelt jövedelemnek megfelelő részét és minthogy az 1901. február 5-én hozott árvaszéki határozattal felperestől az atyai hatalom gyakorlása s ezzel a kiskorú gyermekei vagyonának kezeléséhez való jogosultsága elvonatván, a mondott időponttól kezdve felperes ezen oknál fogva a jövedelmekre igényt nem tarthat: a másodbiróság felperest keresetével helyesen utasította el. (Curia 1904. november 9. 5335. sz.)

*

164. Nincs helye megállapítási keresetnek a tekintetben, hogy a posta egy már megszűnt cég egyedüli tulajdonosának köteles-e a cég részére érkező postaküldeményeket kiszolgáltatni, mert mindenki a postaküldemények tekintetében a dolog természeténél fogva csak esetről-esetre valamely postaküldemény tényleges feladása vagy tényleges megérkezése alapján juthat jogviszonyba, amely esetek bármelyikében a feladónak, esetleg a címzettnek nyilván már módjában áll az, hogy megfelelő teljesítést a maga útján vagy esetleg kártérítést követelhessen. (Curia 1904. december hó 14. G. 397. sz.)

*

165. Az örökhagyó nem köteles végrendeletében azokat a körülményeket előadni, amelyeknél fogva a szükségörököszt a köteles részre szorítja, ez a köteleesség csak a kitagadás esetén áll fenn. Az osztrák polgári törvénykönyv 774. §-a értelmében a szükségörökös köteles részét egészen szabadon kell hagyni; minden azt korlátozó feltétel vagy terhelés érvénytelen. A házastárs nem szük-

ségörökös s így a végrendeletet megtámadni nem jogosult. — A végrendelet érvénytelenítésének kérdésében oly okok, amelyek csak az észrevételekben hozattak fel, elkésés okából nem vehetők figyelembe. (Curia 1905. február 22. 8149/1903. sz.)

*

166. Az örökhagyó az örökösnek több egymásután következő utóörököszt is jelölhet ki, de a későbbi sorrendben kijelölt utóörökös az örökséget csak abban az esetben szerzi meg, ha az előtte megnevezett utóörökös vagy utóörökösök az utóöröklésből kiesnek. Az utóörökös az örökséget nem az örökhagyó elhalálása idejében, hanem csakis azon feltétel beállta esetében szerzi meg, amelynek bekövetkeztétől tétetett függővé az utóöröklés beállta. — Az örökhagyó végrendeletében a létesíteni kívánt alapítványnak célját és jogi személyiségét meg nem jelölve, a végrendelet ezen rendelkezése határozatlanságánál fogva hatályba nem léphet. (Curia 1905. márczius 2. 7479/1904. sz.)

*

167. Egymagában abból a körülményből, hogy a törvénytelen gyermek anyja, a gyermek születése után férjhez ment, a férjnek erre vonatkozó kifejezett akaratkijelentése nélkül, nevezetesen az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 41. §-ában előírt módon való sajátjának elismerés nélkül, a törvénytelen gyermeknek utóházasság által való törvényesítése be nem következik. (Curia 1904. szeptember 23. G. 174. sz.)

*

168. Ha a törvénytelen gyermeket maga az anya tartja el, amint az a tartási igényt, még kiskorúsága esetében is, saját személyében jogosult perrel érvényesíteni, úgy az eme tartási igény felől peren kívül is rendelkezhetik; miből következik, hogy amennyiben a kiskorú anya a tartási igény felett egyezséget kötött, ez egyezés vele szemben gyámhatósági jóváhagyás nélkül is érvényes lévén, az erre szóló egyezséget saját személyében megtámadni nem jogosult, miáltal azonban, ha a törvénytelen gyermek tartásra szorul, ennek a természetes atyával szemben ez iránt törvényen alapuló igénye érintve nincs. (Curia 1904. október 15. I. G. 241. sz.)

*

169. Ha a törvénytelen gyermek tartása iránt az anya és a természetes apa közt létrejött egyezséget a gyámhatóság jóvá nem hagyta, az a gyermeket nem köti, s ha az anya a gyermekét nem

tartja el, a gyámhatóság hatáskörébe tartozik az, hogy a törvénytelen gyermek tartási igényének a természetes apa ellen érvényesítése iránt intézkedjék, s az általa kirendelt gondnok a tartásdíj érvényesítésére jogosult. (Curia 1904. szeptember 23. G. 230. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

170. Az 1894 : XVI. törvényczikknek 98—106. §-ai, melyek az 1868 : LIV. törvényczikk 579—581. §-ainak helyébe léptek, az örökösödési és hagyományi bizonyítvány kiadására vonatkozó rendelkezéseket foglalják magukban. Már magában véve az a körülmény, hogy az idézett §-ok a X. fejezetben külön és a hagyaték tárgyalásáról szóló VI. fejezettől elkülönítve foglaltattak össze, nemkülönben az idézett törvényczikk 99. §-ának az a rendelkezése, mely szerint az *a)* és *b)* pontokban megszabott feltételeknek igazolása esetében, ha az örökség tárgyai között ingatlanok is vannak és az idézett törvényczikk 2. §-ában az örökösödési eljárás hivatalból való megindítására nézve felsorolt eseteknek egyike se forog fenn: az örökös, vagy a hivatalos eljárás nélkül kiegészített örökösársak, az illetékes járásbíróstól kérhetik az örökösödési bizonyítványnak kiadását, igazolják azt, hogy az örökösödési bizonyítvány kiadása és az ezzel kapcsolatos eljárás hagyatéki tárgyalásnak nem tekinthető, minek következtében az ily örökösödési bizonyítvány kiadásának esetében, az illeték elévülésére vonatkozó kérdésnek eldöntésénél, azok a törvényes intézkedések veendő irányadókul, a melyek a birói tárgyalást nem igénylő hagyatékok után járó illetékekre nézve fennállanak. Az 1883 : XLIV. törvényczikk 90. §-ának 1. *c)* pontja pedig csupán a biróilag tárgyalta hagyatékokra nézve szabja meg az elévülési időnek kezdetét attól a naptól, a melyen a hagyatéki eljárás befejeztetett s ilyképen a hagyatéki tárgyalást nem igénylő hagyatékoknál az idézett törvényszakasz 1. *d)* pontja veendő alkalmazásba, t. i. ezekre vonatkozólag az illetékek elévülnek, ha nem vettetnek ki 5 év alatt attól a naptól számítva, a melyen a haláleset beállott. (16342/904. P. sz.)

*

171. Az 1883 : XLIV. törvényczikk 12. §-ának *a)* pontja szerint a házbéradónál az adókiivetésnek alapjául a három évi kivetési időszak első évét megelőző évre, — az 1868 : XXII. törvényczikk

3., 4. és 18. §§-ai, valamint az 1870 : LI. törvényczikk 2. §-a és az 1873 : VI. törvényczikk 2. §-a értelmében megállapított — házbérjövedelem szolgál. Ezen az alapon a házbéradónak kivetése, az idézett törvényczikk 11. §-a 3. *a)* pontja értelmében három év tartamára való érvénynyel eszközöltetik. A törvényszerűleg 3 évre jogerősen kivetett házbéradó az adófizetési időszakon belül netalán mutatkozó házbérhullámzások címén sem nem emelhető, se pedig le nem szállítható s az ilyen körülmény az arra hivatott hatóságok által, csupán a jövő adófizetési időszakra vonatkozó adókiivetésnéveendő figyelembe. (18615/1904. P. sz.)

*

172. A kir. államkincstár joga az illetékhez nem a költségvetési törvényeken, hanem az 1868 : XXIII. t.-cz. által törvényesített szabályokon és ezeket módosító vagy pótló későbbi törvényeken alapszik. A költségvetési törvény csak felhatalmazást ad a kormánynak, hogy az államkincstár jogát gyakorolja, vagyis az illetékeket beszedhesse és felhasználhassa. Ebből önként következik, hogy a költségvetési törvény hatályának megszűntével nem az államkincstárnak joga, hanem csak a kormánynak ezen jog gyakorlására való felhatalmazása szűnik meg és hogy újabb felhatalmazási törvény alapján a kormány azon illetékeket beszedni is felhatalmazva van, melyek oly időben (*ex lex*) keletkeztek, mikor a korábbi költségvetési törvények már hatályukat veszítették és újabb költségvetési törvény még nem volt. (15976/1904. P. sz.)

*

173. A vagyonkezelés kizárólag az ügyvédi foglalkozás körébe eső teendőnek nem tekinthető s ennél fogva az azzal megbízott ügyvéd a vagyonkezeléstől húzott díj és jövedelem után külön rovandó meg III. osztályú kereseti adóval. (9859/1904. P. sz.)

*

174. Cégek III. osztályú kereseti adója az 1881 : XLIV. t.-cz. 12. §. 2. *b)* pontja alapján akkor is az üzlet megszűnésétől kezdve törlendő, ha a cég a kereskedelmi cégjegyzékben a cég megszűnése után töröltetett. (7224/1904. P. sz.)

*

175. Házaknál az állandó adómentesség nem a bejelentés idejétől, hanem attól az időtől számítandó, a mikor azok az állandó mentesség céljaira használatba vétetnek. (9181/1904. P. sz.)

*

176. Az előző birtokváltozás közelsége címén illetékleengedésnek az 1887:XLV. t.-cz. 1. §-nak c) pontja értelmében általában az egyenes ágbeli rokonok között és ennél fogva a törvénytelen gyermek és anyjának atyja között létesült vagyonátruházásoknál is helye van. (2108/1904. P. sz.)

*

177. Túlterhelt hagyatéki esetében a hagyományok a $4\frac{3}{10}\%$ illeték alá eső hagyatéki adósságokhoz hozzá nem üthetők. (719/904. P. sz.)

*

178. Aki hagyatékból vásárol s az adásvevési szerződést 8 nap alatt a hagyatéki bíróságnál bemutatja: birsággal nem sújtható. (28492/903. P. sz.)

*

179. Okirati bélyeg kiszámításánál, az okiratban kikötött költségátalány figyelembe nem jöhet. (29374/903. P. sz.)

*

180. Kamattérítés a helytelenül kiszabott felemelt illetékek után is jár. (234/904. P. sz.)

Ministeri rendeletek.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet által az 1898. évi XXIII. t.-cz. 70—75. §-ai alapján 200, 1000 és 5000 koronás címletekben kibocsátott, $4\frac{1}{4}\%$ -al kamatozó kötvények az idézett törvényczikk 74. §-ának rendelkezéseihez képest az 1897:XXXIII. t.-cz. 22. §-ában felsorolt összes befektetési célokra elfogadandók, vagyis az 1898. évi XXIII. t.-cz. 74. §-a értelmében, tehát már a törvény erejénél fogva óvadékképesek. (12331/1905. I. M. számú igazságügyministeri rendelet.)

*

A vágbeszterczi kir. járásbírósa saját területére 1905. évi május hó 1. napjától kezdve, telekkönyvi ügyekben bírói hatáskörrel ruháztatott fel. (8721/1905. I. M. számú igazságügyministeri rendelet.)

*

A telekkönyvi betétszerkesztő munkálatok foganatba vétele a királyhelmecezi és a munkácsi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság területére nézve elrendeltetett. (10119/1904. és 10120/1905. I. M. sz.)

*

A telekkönyvi betétek szerkesztése és a telekkönyv átalakítása oly esetben, a mikor a telekkönyv szerint többek közös ingatlana fejében a birtokrendezés alkalmával a tulajdonostársak részére elkülönített területeket osztottak ki. Tekintettel arra, hogy a birtokközösségnek a birtokrendező eljárás során történt megszüntetése a tulajdon közösségének megszüntetését is vonja maga után: a kir. igazságügyminister kijelentette, hogy a telekkönyvi hatóságok a telekkönyv átalakítása, a betétszerkesztő bizottságok pedig a telekkönyv átalakításával egybekötött betétszerkesztés alkalmával nem járnak el szabályszerűen, ha a telekkönyv szerint fennálló tulajdonközösséget a birtokrendezés által megszüntetett birtokközösség dacára az átalakított telekkönyvben továbbra is fentartják, vagy ha a tulajdonközösség megszüntetése céljából az 1891:XVI. t.-cz. 18. §-ának b) pontjában körülírt, nem mindenkor eredményhez vezető és különben is más esetre vonatkozó eljárást veszik alkalmazásba az oly ingatlan tekintetében, a mely a telekkönyvi állás szerint többeknek osztatlan tulajdona, de a melyből járó illetményeiket a birtokrendezéskor a társtulajdonosok külön-külön (esetleg más birtokaikkal egyesítve) kapták; mert úgy az 1893. évi 19.665. számú betétszerkesztő Utasítás 162. §-a, mint az 1893. évi 24.366 számú rendelet 103—113. §-ai érintetlenül hagyták az 1869. évi 2579. számú átalakítási Szabályrendelet 7. § f) pontját, ennek értelmében pedig, ha a társtulajdonosok (az osztálytársak vagy jogutódai) a nevükre írt, illetve tényleges birtoklás alapján nevükre irandó közös birtokot felosztották és az egyéni kihatás is ehhez képest történt; a rájuk eső tagilletmény külön lapra lejegyezhető. Önként értetik, hogy a birtokközösség megszűnte a tulajdonjogot egyébként nem érintheti és hogy a telekkönyv átalakítására és a telekkönyvi betétek szerkesztésére nézve különben az általános szabályok szerint, nevezetesen az átvezetendő terhek tekintetében az átalakítási Szabályrendelet 7. § f) pontja s 11. §-a és a betétszerkesztő Utasítás 138. s 159. §-ai szerint kell eljárni. (9075/1905. I. M. sz.)

S z e m l e.

A magyarországi kir. közjegyzők országos egyesületének központi bizottsága f. évi március hó 30-án tartott ülésén, többrendbeli segélyezési és tagsági ügy elintézése után, Zimányi Alajos elnök indítványára elhatározta, hogy az egyesület a községi és körjegyzők magánmunkálataira vonatkozólag az 1904. évi XII. t.-cz. 12. §-a alapján kibocsátott és a közjegyzői karra súlyos sérelmeket magában foglaló belügyministeri körrendelet és az annak alapján alkotott törvényhatósági szabályrendelet ellen felterjesztést intéz az igazságügyi kormányhoz ezen sérelmek orvoslása végett. A felterjesztésnek az egyesülethez beérkezett adatok és az elnök által előkészített tervezet alapul vétele mellett leendő végleges megszövegezésére és ennek megtörténtével tárgyalás végett leendő bemutatására albizottság küldetett ki.

*

Adat a községi jegyzők magánmunkálatainak kérdéséhez. A kunszentmiklósi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság 1135/905. számú végzése a következő megjegyzést tartalmazza a községi jegyző keze alól kikerült magánmunkálatokról: „Rendkívül feltűnő volt a bíróság előtt, hogy a teljesen egy jogügyletet képező vételek miért lettek három szerződésbe elkülönítve és a zálogjog törlése is két kérvénybe foglalva s a négy kérvény felesleges 57 K 55 fill. bélyege és munkadíja mi okból nem lett megtakarítva?”

*

A kir. Curia sorra utasítja vissza a képviselőválasztási petitiókat a közjegyzői tanusítvány szabálytalansága miatt. Legutóbb ismét két olyan esetben, melyekre nézve az eddigi gyakorlatban praecedens még fel nem merült. Nevezetesen a Sándor János marosvásárhelyi mandatuma ellen benyújtott petitiót azért, mert a közjegyző a kérvényezők aláírásainak hitelesítésénél nem említette meg a záradékban, hogy az aláírókat személyesen ismeri vagy mi módon szerzett magának meggyőződést személyazonosságukról s így a hitelesítés nem felel meg az 1886:VII. t.-cz. 27. §-a követelményeinek. A Buza Barna ujhelyi mandatuma ellen benyújtott petitiót pedig azért, mert a közjegyző ugyanazon hitelesítési záradékban, a kérvényezők aláírását hitelesítve, személyazonosságuk

megállapításánál két tanura hivatkozott, a választási névjegyzékben felvett hasonlóválasztókkal való azonosságukat pedig közvetlen tudomása alapján tanusította.

Hivatkozunk a lapunk f. évi 3. számában megjelent cikkre, mely mindkét kérdést, mint esetleg felmerülhetőt, felveti, és ugyanarra a conclusióra jut, melyet most a kir. Curia határozataiban tényleg ki is jelentett. Lapunk legközelebbi számában a kérdéses határozatokat kimerítően fogjuk közölni.

*

Az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. t.-cikket módosító 1904:XXXVI. t.-cikknek folyó évi július hó 1-ére tervezett életbeléptetése a 44050/1905. B. M. számú belügyministeri körrendelet szerint „az igazságügyministerrel történt újabb megállapodás folytán, tekintettel a kormányválság megoldatlan voltára, egyelőre elmarad“.

K ü l f ö l d.

A francia képviselőházban Ruau földművelésügyi minster törvényjavaslatot nyújtott be a meg nem terhelt és végrehajtás alá nem vonható családi parasztbirtokok felállításáról és fentartásáról. (Projet de loi sur la constitution et la conservation du bien de famille insaisissable.) A felállításhoz szükséges egy, kizárólag egy család által lakott tehermentes ház és ahhoz tartozó vagy szomszédos föld, legfeljebb 8000 F. értékben. Felállítható házastársak által gyermekeik, nagyszülők által unokáik, törvényes gyermekek nélküli egyének által törvényesített vagy örökbefogadott gyermekek javára, olyképp, hogy a mindenkori birtokos rendelkezési joga úgy élők között, mint halála esetére a törzsörökösök javára korlátozva van. A felállítás közjegyző által felveendő okiratban történik, két hónapon keresztül nyilvánosan közléteendő s ennek megtörténtével a békebíró által a telekkönyvbe bevezetendő, miről a közjegyző értesítendő. A két hónapi hirdetményi határidő alatt esetleges hitelezők jogait érvényesíthetik, ennek elteltével azonban zálogjogi bejegyzésnek többé helye nincs, még ha az akkori birtokos csődbe is jut.

Ezen javaslattal, ha törvény erejére emelkedik, Franciaország is megalkotta homestead-törvényét.

*

Az osztrák legfelsőbb törvényszék kimondotta, hogy az 1871. július 25-iki törvény azon rendelkezése, mely szerint házastársak között kötött vételi- és kölcsönügyletek érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges, az esetben is változatlanul fennáll, ha a szóbanforgó ügylet egyik vagy másik házastárs részéről, a kereskedelmi törvény értelmében, kereskedelmi ügyletet képez és ez alapon a kereskedelmi üzletet folytatott és csődbe került nő csődtömege ellen egy, nem közjegyzői okiratba foglalt kölcsön- és vételügylet alapján támasztott keresetével a férjet, mindkét alsó-bírósági ítélet megváltoztatásával, elutasította.

*

„Kegyes czélokra“ való végrendekezés („auf gute Zwecke“) az osztrák legfelsőbb törvényszéknek 1904. november 30-ról kelt határozata szerint, érvényes örökösnevezést foglal magában és a politikai hatóságok feladata a vonatkozó intézmények megjelölése, melyeknek a hagyatéki vagyon, ezen végrendekezés alapján, alapítványokként jut.

*

Családi sírbolt a toulouse-i törvényszék ítélete szerint nem tartozik a végrendeleti örökösökre szálló hagyatékhöz, hanem azzal szemben az intestat örökösödés szabályai alkalmazandók az esetben is, ha az egész örökségről végrendelet intézkedik. A családi sírbolt tulajdona különös természetű, a sírbolt forgalmon kívüli dolog, mely egyoldalú végrendeleti intézkedéssel át nem ruházható, hanem az örökhagyó személyiségének folytatói, a családot képviselő vérokronok számára van szánva.

Jogirodalom.

a) Folyóiratok.

Jogtudományi Közlöny. 1905. évi 10. sz.: *Dr. Dávid István*: Az utóörökösödés a Tervezetben. *Dr. Holitscher Szigfrid*: A községi jegyzők felelőssége ugynevezett magánmunkálataikért. 18. sz.: *Dr. Engel Aurél*: Közgyűlési részvényletel határídeje.

A Jog. 1905. évi 11. sz.: *Dr. Bekker István*: A hagyatéki ingatlanok értékének megállapítása. 13. sz.: *Dr. Hajós Béla Ödön*: Jogilletéki sérelmek az örökösödési eljárásban. 14. sz.: *Dr. Elek Béla*: Az örökösödési eljárás felfüggesztése. 17. sz.: *Kubinyi János*:

A nyilvánkönyvi bejegyzések teljesítése. 18. sz.: *Rojcsek Sándor*: A betétszerkesztésről. *Ellenberger Lajos*: Ugyanarról. 20. sz.: *Zádor Mór*: A jelzálogkölcsönök átváltoztatásánál fennálló állandó bélyeg- és illeték-kedvezményről.

Ügyvédek Lapja. 1905. évi 13. sz.: *Dr. König Ferencz*: Osztályra bocsátás.

Magyar Jogászujság. 1905. évi 7. sz.: *Dr. Engel Zsigmond*: A házasságon kívül született gyermekek viszonyai a Tervezetben. 8. sz.: *Dr. Kun Béla*: Az öröklési jog reformjához. *Dr. Teleki Dániel*: Váltójogi cselekmények teljesítése az exterritoriumon.

Jogállam. 1905. évi IV. sz.: *Pollák Illés*: Az ügyvédség jövője.

Zeitschrift für Notariat und freiwillige Gerichtsbarkeit in Oesterreich. 1905. évi 2. sz.: *Dr. R. Muhri*: Über Nachlassinventuren auf dem Lande. 4. sz.: *Franz Janisch*: Das Intestaterbrecht der Ehegatten in Volksempfindung und Gesetz. 6. sz.: *Dr. Rietsch*: Das Executionsverfahren und die Notare. 16. sz.: *Dr. R. Granitsch*: Zur Reform des Eheerchtes. 19. sz.: *Dr. August Brunner*: Reformbestrebungen auf dem Gebiete des italienischen und französischen Eheerchtes.

b) Könyvek.

Ágoston Péter: A magyar zálogjog története. Budapest. Politzer Zsigmondnál. Ára 2 K.

Szabó Lajos: Mintatár. Csikszentmárton. Szerzőnél. Ára 3 K.

Zachár Gyula: Magánjogi tanulmányok az igényper keretében. Budapest. Politzer Zsigmondnál. Ára 6 K.